

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatus De// Beneficiis// Amplissimus,// Et Doctissimus

Garcia, Nicolaus

Coloniae Allobrogvm, 1618

Cap. 4. De commenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98538](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98538)

et constitutionis, tum quia non apparet obseruatam fuisse formam a d. Concilio, et constitutione traditam ad leg. auxilium. ff. de minor. glo. ff. c. constitutis de appellat. Par. conf. 47. n. 9. & 61. l. 1. et quod non fuerit seruata forma Concilij ex eo conuincitur, quod collatio per Ordinarij eidem statim facta fuit simpliciter, et absque aliqua protestatione, et ulterius eidem tradita fuit realis possessio d. Parochialis aliquo in eorum non deputato cum assignatione congrua, donec collatio ipsa fieret per Papam, ad quem de iure spectabat, ut disponitur in d. Concilio cuius quidem in forma ad vnguem erat obseruanda, cum de iure per equipollens adimpleri non posset, ut alias fuit dictum in illa Vlaterrana Parochialis 20. Maij 1591. coram D. Gispio, tum etiam, quia ex predictis collatione scilicet Ordinarij, admissione professionis fidei et traditione possessionis absque aliqua reservatione, aut protestatione factis post dictum concursum, et approbationem satis clare colligitur concursum ipsum fuisse ordinatum, ipsamque approbationem admissam fuisse dumtaxat ad effectum collationis Ordinarij ad textum in §. pationum, de rerum diuis. in l. vxori. §. fi. de leg. 3. cum alijs per Decanum conf. 18. numer. trecentesimo quinquagesimo. 1. quod comprobatur ex eo, quod si Ordinarius de tempore collationis ignorabat reservationem, prout per informantes pro ipso Francisco pretenditur, impossibile idcirco est, quod concursum admittere Ordinarius, predictumque Franciscum approbauerit etiam ad effectum, ut eidem fieret collatio per sedem Apostolicam ut de beneficio referuato cum animus ad ignorantia non applicetur. l. sicut certi, §. l. si cum in vtero. C. de testam. Milit. l. si haeres institutus. ff. de acquirenda heredit. cum alijs, per Corneum conf. 273. numer. 5. lib. 4. unde, cum actus hominis non operetur ultra voluntatem eius l. qui reipublica, §. l. qui iniuriarum ff. de iniurijs, & c. si sacerdos de offic. Ordinarij. sequitur propterea, quod ex d. concursu, et approbatione non potest dici aliquod ius quasi Francisco Virgilio, ad effectum, de quo agitur, nec literis certicatorijs Ordinarij datis, ut pretenditur sub die 12. Ianuarij 1591. et sic per diem ante impetrationem Raymundi iuari potest ipse Franciscus Virgilius, tum ex predictis, tum quia predicta litera maxima suspensione antidota non carent ex deductis per informantes pro D. Raymundo, et ex eo, quod sub die decimo quinto eiusdem in executionem collationis Ordinarij immixtus reperitur Franciscus ipse in possessionem realem d. Parochialis, quod, ut omnibus patet, de directo repugnat effectui dictarum literarum ideo, &c.

In eadem 24. Nouembris 1595. coram D. Corduua.

²¹ IN hac tertia instantia fuit resolutum, et confirmandas esse duas sententias Rotaes ad fauorem Raymundi non obstantibus, quae de nouo adducebantur, fundamentis, quorum praesuppositum factum, quod esset ius quasi Virgilio ex approbatione Ordinarij in concursu facto ad Parochialem, de qua agitur, et de illo erat faciendae mentio in gratia Raymundi iuxta decisio. Puter 253. l. 3. Domini dixerunt iure non subsistere: nam cum praeparatoria non sit in consideratione, quando adest praeparatum, sicut non attenditur modus quando habetur affectus lib. cum seruus de verb. oblig. l. si mater. C. de instit. et subtit. cum vulgaribus, tunc enim ius aliquod posset considerari ex approbatione, quando esset ordinata ad collationem, quae non fuisset sortita effectum, cum tamen reperitur confusa cum collatione, non potest se or-

tum attendi, ut de per se tribuat aliquod ius, facile etiam tollebat obiectum contra resolutionem ultimo loco factam, in qua fuit dictum non esse seruata formam Concilij Tridentini, quia non fuit deputatus econominus, quatenus opponebatur illam non esse de forma. Rota enim voluit ostendere nullitatem concursus non directi ad collationem Papae, quo casu seruanda sunt disposita per Concilium. Minus obstat fundamentum adductum ex casu confirmatum. de elect. in 6. ubi infirmatur confirmatio electionis, non electio, quia illud procedit quando nullitas unum comprehendit, et non aliud, quae recipiunt separationem, ut dicitur de institutione, quae annullata praesentatio, ut fuit dictum in illa Tolera Parochialis coram D. Decano 3. Iulij praesentis anni, nullitas enim non inficit praesentationem, vel electionem, sicut in casu nostro inficitur utrumque Francus in d. c. si confessio nem numer. secundo, nec subsistit, quod dicebatur potuisse fieri concursum iuxta Concilium ad effectum, ut approbato fiat collatio ab eo, ad quem spectabat de iure, hoc enim verum est, et procedit decisio 48. diuerforum p. 1. in impressis, sed non fuit ita factum, ut constat ex postea gestis per ipsum Ordinarium, qui prouisum ad concursum admisit, et ipsum prouisum, qui acceperat cum emissione solennis professionis, ex quibus apparet d. concursum fuisse praedictum ad effectum solius collationis Ordinarij, quae allegabantur de ignorantia non inerat, cum regula comprehendat etiam ignorantes, ac inde non possit dici, quod si de illa, quam habuit Ordinarius, narratum fuisset Papae, non concessisset, capite primo de concessione Praebendae in sexto, et fuit resolutum coram. R. P. D. Pen- na in hac causa.

C A P. I V.

De commendat.

S V M M A R I A.

Beneficium aliquando conceditur non in titulum, sed in commendam, et quando dicatur concedi in titulum. 1.

Titulus hic accipitur pro quolibet modo legitimo obtinendi Beneficia. nu. 2. licet alias multis modis sumatur. nu. 3.

Titulus verus, et iustus dicitur, si nihil vitij habet alioquin cum colore tituli habet, dicitur coloratus, numero quarto. et de titulis coloratis remissive, numero quinto.

In commendam conceditur Beneficium, cum datur alicui in custodiam, et administrationem. n. 6.

Commenda est duplex, altera temporalis, altera perpetua seu in utilitatem Ecclesiae, altera in utilitatem commendatarij. n. 7.

Inferior Episcopo non potest Beneficium commendare, contra Hoiedam, et Cuchum a. n. 8. et seq. nisi habeat iurisdictionem quasi Episcopalem, numero duodecimo.

Nullus Ordinarius inferior Papa potest perpetuo commendare. n. 15.

Capitulum, nemo, de electione in 6. solum loquitur in commendam Parochialium, de qua qui sunt videndi, numero 14. et hodie est correctum ex Concilio Tridentino. nu. 15.

Alia Beneficia videntur posse commendari ultra sex menses etiam ad vitam per Ordinarios, numero decimo sexto.

Sed hoc erit intelligendum de commendis factis in Ecclesia utilitatem, & stante causa, n. 17. & causa cessante renovaretur, n. 18. imo, cum fiat causa custodia, non posset fieri perpetuo etiam in aliis Beneficiis à Curatis, sed ad summum donec provideantur, numero decimo nono.

Secus in commendis hodiernis ad utilitatem commendatarij, quæ non sunt vere commenda, nu. 20. nec iure antiquo cognita, n. 21. nullo modo ab alio quam à Papa fieri poterunt, numero 22. nec etiam à Legato, numero 23.

Via commenda inuenta est à Romanis Pontificibus ad hoc, ut qui non est habilis ad titulum, sit habilis ad commendam, vel ut Beneficium titulo commenda cum alio incompatibili teneatur, & ad istum effectum, & non alium Papa dat Beneficium in commendam, nu. 24. & 25.

Sic Papa seculari de reg. providet in commendam, & contra num. 26.

Quando Beneficium, seu Prioratus regularis datur in commendam perpetuam non requiritur professio, n. 27. nec illud habens potest cogi proficere, sicut habens in titulum, n. 28.

Commenda sola vim habet dispensationis, nec requiritur alia dispensatio, n. 29. est enim collatio Papæ dispensatoria, n. 30. & commenda perpetua, & vno temporalis sunt quedam paliate dispensationes, numero trigessimoprimo.

Dictum Gambari, quod Monasteria, & Dignitates non possunt commendari minoribus 15. annis, non potest procedere, nisi respectu Ordinarij, n. 32.

Commenda non inducit incompatibilitatem, sicut titulus, contra Sarnen, & alios, n. 33. 34. & 35. quod non solum procedit in vno in titulum, & alio in commendam, sed etiam in duobus in commendam ante Concilium Tridentinum contra Hoiedam, numero 36. cum sequentibus.

Hodie ex Concilio non possunt teneri duo Beneficia incompatibilia, per viam commenda, nec vnum in titulum, & aliud in commendam perpetuam, numero 41. & 42.

Commenda ad utilitatem persona non est vere, & proprie commenda, imo censetur titulus, seu habet vim, & effectum tituli, n. 43. etiam si sit temporalis, n. 44. & ideo de ea debet fieri mentio per impetrantem, sicut de perpetua, n. 45. & 46.

Quoad incompatibilitatem, & vacationem per affectionem alterius incompatibilis, est differentia, etiam stante Concilio, inter commendam perpetuam, & temporalem, n. 47.

Huiusmodi commendatarij habentur, ut & titulares, censenturque & reputantur titulares, & ideo dispositio, & iura loquentia de titularibus, seu Prælatibus habent locum in illis, n. 48. & sic possunt esse delegati Apostolici, & in indices synodales designari, sicut titulares, in eos quæ delegatio sub nomine Dignitatis facta transiret, nu. 49. 50. & 51.

Huiusmodi commendatarij non possunt remoueri magis, quam titulares, nec commenda renouari, n. 52. quauis secus sit in commendam ad utilitatem Ecclesiæ, quæ potest ad libitum renouari nisi sit facta ad tempus, & ante tempus fieret renouatio sine provisione Beneficij, nu. 53. cum seq.

Commenda causa custodia non impedit provisionem Beneficij, & sic ea durante, currit tempus providendi, numer. 59.

An vacet Beneficium per obitum commendatarij & per commendam expiret reservatio? numer. 60. cum

seqq. referuntur sententia doctorum, & resoluitur negatiue.

Per commendam factam à Papa, siue ad vitam, siue ad tempus, Beneficium manet affectum, quamuis apud Gallos id non seruetur, n. 68. 69. & 70.

Beneficia reservata, seu quocumque modo affecta non cadunt sub expectatiua, & Rota reprobat consilium Socin. 32. n. 71. & 72.

Quod dicitur de commendam idem dicendum est de vniõne ad vitam, ut ea dissoluta, Beneficium vacet, ut prius, & dicit reservatio seu affectio secundum Rotam, cuius sententia est magis conformis Concilio, & declarationibus S. Congregationis, quam contraria sententia Cancellariæ, n. 73.

Sicut commenda ita vniõ facta à Papa de Beneficio vacante ad vitam inducit affectionem per appositionem manus n. 74.

Vniõ facta ad vitam de Beneficio iam collato non inducit affectionem, licet secus sit in commendam, n. 75. & ratio differentie ponitur, n. 76.

De materia commenda qui sunt videndi n. 77.

Beneficium aliquando conceditur non in titulum, sed in commendam; in titulum concedi dicitur quando modo ordinario, & legitimo obtinendi Beneficia conceditur, & assignatur alicui, ut sit suum.

Vnde titulus hic accipitur pro quolibet modo legitimo obtinendi Beneficia. Rebu. pacif. & possessorib. n. 67. alias 53. Corraf. de Benef. i. p. c. 6. n. 1. & P. Greg. de Benef. c. 40. n. 19.

Licet alias multis modis sumatur titulus, ut per gloss. & in leg. non est, C. familia herisc. & in Auth. de Eccles. titulus in Rub. & in c. dudum, secundo verb. titularum, de elect. & post alios Mand. reg. Cancell. quest. 2.

Titulusque verus, & iustus dicitur, si nihil vitij habet, alioquin cum colorem figuram, & apparentiam tunc habet, coloratus dicitur, nempe quando processit ab Ordinario collatore, seu ab eo, qui disponendi de Beneficio potestatem habet, licet inualidus ob aliquem defectum recipientis, seu impedimentum aliquod, &c. D. in c. cum nostris de concess. Præb. Cofin. in prag. sanctio. et de pacif. poss. §. 1. verb. coloratum. Rebu. eod. tract. n. 42. alias 32. Caf. dec. 7. & 11. super reg. Sar. de triennali q. 27. cum seq. Corraf. d. c. 6. n. 2. Mand. reg. 16. q. 27. & P. Greg. d. c. 40. n. 19.

Et de titulis coloratis ultra eos vides Pontanum in tract. de spolio. l. 2. c. 15. & latissime Mascard. de probatio. con. 1380. cum 9. seq.

In commendam vero conceditur & Beneficium, cum datur alicui in custodiam, & administrationem. commendare enim nihil aliud est, quam deponere l. commendare ff. de verb. significat. l. Lucius. 24. ff. de positi cap. ne quis arbitretur. 22. q. 2. c. 1. de deposito, gloss. in ca. nemo. de elect. in 6. verb. commendare, Corraf. d. c. 6. n. 4. probus ad Monachum in d. c. nemo. n. 1. & posthæc González ad regulam de mensibus glossa quinta §. 8. nu. 38.

Estque duplex commenda. altera & temporalis, altera perpetua, seu altera in utilitate Ecclesiæ, altera in utilitatem commendatarij, cum facultate disponendi de fructibus sicut verus Beneficiatus, ut D. communiter tradunt.

Inferior autem Episcopo non potest Ecclesiam seu Beneficium commendare. Domin. in d. c. nemo n. 14. & ibi Francus n. 8. Fel. in c. auditis. n. 12. de pres. Corraf. s. num. 3. Gambardus de officio legati lib. 4. rubrica

- brica de potestate legati in commendando Beneficia, q. 21. an. 16. Cuchus de institutionib. maior. lib. 3. tit. 6. n. 46. & Flam. Par. de resignat. Beneficior. lib. 7. q. 10. n. 23. 9 quamuis contrarium dicat t̄ Hoieda de incompatibilitate Benef. 2. p. c. 4. n. 6. citans Rebuf. de pacificis possessoribus, n. 4. q. qui id non dicit, nam verba eius, ab inferiore Episcopo, non intelliguntur de inferiore t̄ ab Episcopo, sed de Episcopo inferiore Papa, Panor. c. nim, quem Rebuf. citat. in c. si consiterit, n. 2. de accusatio. ita loquitur. t̄ Et quicquid velit Cuchus supra n. 3. dicens commendari Beneficium ad tempus posse nedum à Pontifice Maximo, verum ab alio quouis Ordinario inferiori conferendi potestatem habente, cuius tamen sententia, t̄ & Hoieda, potest procedere in inferiore habente iurisdictionem quasi Episcopalem, qui potest Beneficia commendare ad tempus, sicut Episcopus, vt contra Gambarum d. n. 165. docet Flores q. 24. n. 16. quo pacto etiam potest intelligi doctrina Rebuff. dicto numero quadragesimo quarto.
- 13 Nullus tamen t̄ Ordinarius inferior Papa potest perpetuo commendare, secundum Sarnen. d. regula de irremissi, q. 5. ex d. c. nemo, ex quo etiam ait Corra. supra n. 4. quod commendare ad tempus sex mensium tantum lex permittit, & Aneas de Falcon. de reservatio. 3. q. n. 11. ait, quod commendam perpetuam nullus citra Papam facere potest, qui nihil allegat, & Cuchus supra numer. 4. dicit, quod in perpetuum, aut quandiu vixerit is, cui commendatur, infra summum Pontificem, aut eius Legatum nemo commendare potest, quod etiam ait Zechus de Benef. c. pensio. Eccl. c. 7. n. 2.
- 14 At ille textus solum t̄ loquitur in commenda Parochialium, de qua viuendi sunt Pauinus de offic. c. potestate Capituli sede vacante 2. p. 3. q. Rebuf. in praxi tit. de commenda. n. 54. Mandol. reg. 30. q. 3. n. 8. & Hoieda de incompatib. l. p. c. 14. n. 3. & hodie est t̄ correctus ex S. Concilio Tridentino, vt S. congreg. declarauit his verbis. Commenda que ad sex menses in Ecclesijs curatis fieri poterant ad Ordinarios c. nemo, de electione lib. 6. amplius post Concilium locum non habent, cum debeat in eis deputari Vicarius ad formam c. 18. sess. 24. de quo infra parte nona capite secundo à num. 21.
- 16 Vnde videtur, t̄ quod alia Beneficia etiam per Ordinarios possunt commendari vitra sex menses, etiam ad vitam, c. qui plures 21. q. 1. c. dudum de elect. Domin. & Francus in d. c. nemo, n. 3. Rebuf. de pacific. poss. n. 58. alias 45. & in praxi tit. requisita ad collationem n. 16. Hoieda d. c. 4. n. 7. Quintanaduennas Eccl. lib. 1. c. 7. n. 7. & li. 4. n. 127. & sentit glossa in d. c. nemo. verb. Parochialem, quam sequitur ibi Domin. sub numero 7.
- 17 Hoc tamen intelligendum t̄ erit de commendis factis in Ecclesijs vtilitatem (per quas non datur licentia disponendi de fructibus libere, illosque conuertendi in proprios vsus) & stante causa, quæ tamen ratio erit, dandi in commendam t̄ perpetuo, Gambarus supra n. 159. & causa deinde cessante reuocaretur, Gambarus ibi. hæc enim sunt veræ commendæ iuxta dicta supra n. 6. de quibus accipienda sunt d. iura, t̄ imo puto, quod, cum fiat causa custodiæ Ecclesiæ, non possit fieri perpetuo etiam in alijs Beneficijs à curatis, sed ad summum donec prouideatur ad Mandol. d. reg. 32. quæstione septima numero 4.
- 20 Secus in commendis hodiernis, quæ sunt t̄ ad vtilitatem commendatarij cum facultate dispen-

di de fructibus, sicut verus Beneficiatus, quæ non sunt veræ commendæ, cum magis participant de vero titulo, quam de deposito, Puteus decisio 24. numer. 4. libro 1. Quintanaduennas d. libro 1. capite 7. numero 7.

Nec iure antiquo inuentæ, aut cognitæ fuerant, t̄ vt cum Cassaneo recte tradit Sarnen. d. q. 5. sed hoc t̄ commendarum genus maiores nostri ignorabant, vt inquit Thomas campegius in tract. de commendis Beneficiorum, qui est tomo 15. parte secunda tractatum nouorum.

Vnde istæ commendæ nullo modo ab alio, t̄ quam à Papa fieri potuerunt, Aneas supra, & Gambarus n. 162. & 163.

Nec etiam à Legato etiam de latere, t̄ nisi habeat à Papa specialem facultatem, quicquid dicat Cuchus dict. num. 4. & clare colligitur ex traditis per Sarnen. d. q. 5. & ex Mandol. reg. 32. q. 7. n. 5. vbi ait commendam perpetuam, seu temporalem non in fauorem Ecclesiæ esse collationem papæ dispensatoriam, & faciunt quæ idem tradit reg. 19. quæst. 10. num. 5. & q. 16. n. 4.

Pro quo aduertendum est viam commendæ inuentam esse à Romanis Pontificibus ad hoc, vt qui non est habilis ad tit. sit habilis ad commendam, vel vt Beneficium titulum commendæ posset cum alio incompatibili retineri, & c. vt tradit Gambar. supra n. 57. & 60. & ad istum effectum, & non ad alium Papa dat t̄ Beneficium in commendam, alias frustra vteretur verb. commendam, contra l. 2. C. commun. de lega. c. si Papa de priuilegijs lib. 6. ita Lamber. de iure patro. l. 2. p. 1. q. 6. art. 14. n. 15. Hoieda d. c. 4. n. 5. & Campegius supra n. 7. & sic papa t̄ seculari de regulari prouidet in commendam, & è contra, Rebuf. d. tit. de commendam. n. 7.

Et quando Beneficium, t̄ seu Prioratus regularis datur in commendam perpetuam, non requiritur professio, Staphil. de licentis gratia, tit. de expectatijs, q. forma, n. 5. & Mandol. de signatura, tit. de prouiso. vers. Prioratus. Nec habens in commendam Beneficium t̄ regulare cogi potest profiteri religionem sicut habens in tit. cogere, Cassad. decis. 32. super reg. n. 8 Sarnen. in reg. de infirmis, q. 13. vers. præterea, Rebuf. de pacificis n. 59. alias 45. dicens, quod hoc declarat Rubens in tractatu de commendam, q. 8. nisi hoc in Bulla expressum fuerit, & Cuchus supra numero quadragesimo octauo.

Et commenda sola vim habet dispensationis, Rebuf. d. tit. de commendam, n. 33. & tit. de dispensatione ad plura, n. 18. nec requiritur alia dispensatio, Probus ad Monachum in c. super eo de praben. in 6. num. 15. & 16. vt enim dicit Mandol. d. reg. 32. q. 7. n. 5. commendam perpetua, seu temporalis non in fauorem t̄ Ecclesiæ est collatio papæ dispensatoria, & commenda perpetua, & vno temporalis sunt quædam t̄ palliatæ dispensationes, Mandol. d. regula 32. quæst. 30. n. 3. & Hoieda dict. cap. 4. n. 14. & nouissime Gonça supra n. 6.

Vnde quod dicit Gambarus supra n. 110. t̄ Monasteria, & Dignitates, non posse commendari minoribus annis, non videtur posse procedere ex dictis vel accipiendum est respectu Ordinarij de commendam ad fauorem Ecclesiæ.

Vnde etiam non videtur verum quod tradit t̄ Sar. d. reg. arriennali, q. 5. vers. hinc est quod hodie, quod ex quo hodie commendæ perpetuæ non sunt veræ, & proprie commendæ, sed adherent magis ad naturam collationis, & veri tit. inducunt incompatibilitatem

- & notabiliter (inquit) probant moderni repetentes in *Clem. gratia de rescrip.* allegantes Concilium Lateranen. modernum, cuius tamen Sarnen. verus sensus est, quicquid controuertat Mandos. *dict. reg. 32. quæst. 7. numero 5.* quod sicut duo Beneficia incompatibilia non possunt teneri in tit. ita nec in commendam perpetuam, aut vnum in tit. & aliud in commendam perpetuam, & sequuntur Corra. *dict. c. 6. n. 7. & Naua. in man. c. 25. n. 126. & de oratione Miscol. 60. nu. 10. & cons. 1. de constitut. n. 38.* ubi ait, quod de Beneficio commendato in perpetuum idem est dicendum, quoad incompatibilitatem, quod de dato in tit. Quæ sententia conuincitur tamen ex dictis, & contrarium, nempe quod talis commendam non inducat incompatibilitatem, sicut tit. docent Cassad. *d. decis. 32. super reg. nu. 7. & decis. 7. de reservatio. n. 2. & decis. 5. de priuileg. nu. 12. & Caputaquen. decis. 145. num. 2. p. 1.* & idem tenet Glossator *reg. Cancel. 11. versicul. vnum tamen*, Gambar. Lamber. & Campegius supra relati, numero 24. & 25. Nec placet distinctio Hoiedæ qui *dict. t. capit. 14. numero decimotertio*, docet duo Beneficia alias incompatibilia non posse teneri per viam commendæ, siue perpetuæ siue temporalis, ex *dict. cap. nemo*, & c. sequitur Flam. Paris. *de resignat. Beneficior. l. 3. quæst. 1. num. 110.* posse vero teneri vnum in titulum, & aliud in commendam etiam perpetuam docet *d. c. 4. 2. p. ex ca. dudum, 2. de elect. & c. qui plures. ca. relatio, ca. illud. 21. g. 1.* quam distinctionem videtur sequi Quintanaduennas *d. l. 1. c. 7. n. 7. & 8. & lib. 4. n. 125. & 126.*
- Sed ista iura tamen parum faciunt, nam non loquuntur de istis commendis in fauorem commendatarij quæ tunc non erant cognitæ, vt supra dixi numero vigesimo secundo, sed de commendis factis pro Ecclesiæ utilitate, & sic accipit ista iura Campegius supra nu. 1. & 2.
- Et non videtur tamen maior incompatibilitas duorum in commendam, quam vnus in titulum, & alterius in commendam, & *dict. cap. nemo*, solum loquitur de duabus Parochialibus in commendam, prohibens ne commendetur tamen nisi vna, & non dicit, quod si per Papam commendentur, sint incompatibiles.
- Vnde concludo, tamen quod ante Concilium Trid. vera erat doctrina Cassadori, Caputaquæ. & aliorum vbi supra, non solum in vno in titulum, & alio in commendam, sed etiam in duobus in commendam: hodie vero vera est tamen sententia Sarnen. Corra. & Nauarri, supra ex S. Concilio Tridentino sess. 7. de reform. c. 4. ibi seu commendæ perpetuæ, & sess. 24. de reform. c. 17. ibi etiam commendata. Campegius supra in fine, & González supra n. 20.
- Ex qua non solum non possunt iam teneri duo Beneficia incompatibilia tamen per viam commendæ perpetuæ, sed nec vnum in titulum, & aliud in commendam perpetuam, quicquid in hoc contrarium male teneat Hoied. *d. c. 4. n. 14. ad 19. & Quintanaduennas, d. l. 4. n. 126.* qui tamen *d. c. 7. numer. 8.* contra tenere videtur.
- Quod merito statutum est cum d. commendam ex quo fit tamen ad utilitatem personæ, & non Ecclesiæ, non sit vere, & proprie commendam, vt dicebat Sarnen. imo censetur titulus, seu habet vim, & effectum tituli, seu habetur loco tituli, & æquiparatur titulo, Milis in Repertorio, verb. commendam, Sarnen. *reg. de infirmis, g. 13. & de annali, g. 26.* Probus ad Monach. in *dict. cap. nemo, n. 14. & nu. 33.* Rebuff. de pacif. poss. num. 47. alias 36. Lambe. *dict. art. 14. Corra. dict. cap. 6. num. 7.*

Gambarus supra n. 61. Cassad. *dec. 2. de unione. nu. 13.* Mandos. *d. reg. 30. g. 3. & reg. 32. g. 7. & cons. 38. n. 8. & 9. Nau. de oratione. cap. 20. n. 16. & cons. 9. de Preb.* Hoieda *d. c. 14. n. 7. P. Greg. d. c. 10. nu. 13.* & Horatius Mandos. *de priuileg. ad instar. gloss. quinta. num. duodecimo*, ubi agit, an priuilegia Abbati, vel Præposito concessa ad commendatarium cui Abbatia, vel Præpositura esset commendata, protrahantur, & González, qui plura adducit supra ex numero secundo.

Quod procedit tamen etiam si commendam sit temporalis ad utilitatem commendatarij, nam etiam tunc habet vim tituli, Puteus *decisione 272. n. 3. l. 2.* Mandos. *d. g. 3. n. 9. & d. g. 7. n. 4.* ubi etiam quod sequitur naturam perpetuam, & ideo de ea debet fieri mentio per imperantem in prouisione sequenti alias prouisio est surreptitia, vt per Puteum ibi, sicut de perpetua, Sarnen. *d. g. 5. de triennali. t. versic. tunc est.* Corra. *d. numero septimo & Cuchus supra numer. decimo octauo.*

Quamuis quoad incompatibilitatem, tamen & vacationem per affectuionem alterius incompatibilis videatur esse differentia, etiam stante Concilio Tridentino, inter commendam perpetuam, & temporalem iuxta ea, quæ alias dicemus undecima, p. capite 5. num. 181.

Vnde huiusmodi tamen commendatarij habentur vt 48 titulares, censenturque & reputantur titulares, & ideo dispositio, & iura loquentia de titularib. seu de veris prælatis habent locum in illis. Sarnen. *qu. 5. de triennali, & 4. de publicandis*, Probus. à nu. 16. supra. Et sic possunt esse delegati Apostolici iuxta tamen cap. 49 statutum de rescrip. in 6. sicut titulares. Sarnen. *d. quæstione 5. vers. similiter est dicendum*, Probus supra n. 20. & 32. Rebuff. numero 53. alias 42. Corra. numero octauo & Cuchus numero vigesimo primo González, numero 10. & 30.

Et hodie iuxta decretum Sacri Concilij Tridentini sess. 25. de reform. c. 10. poterunt in iudices finodiales designari sicut titulares, in eosque delegatio, seu commissio sub nomine dignitatis facta transiret, Decius in cap. quoniam Abbas, tamen de offic. delegati, 51 numer. quadragesimo quarto. Sarnen. *d. quæst. 5. vers. ex quibus omnibus inferitur*, Probus n. 23. Rebuff. d. n. 53. Corra. d. n. 8.

Et sic etiam huiusmodi commendatarij non poterunt remoueri magis, quam titulares, nec commendam reuocari, Roman. *consil. 350. n. 5. & 6.* Sarnen. *d. 7. 4. de publicandis vers. & ideo*, Rebuff. de pacific. n. 60. alias 46. Corra. 8. Campegius n. 6. vbi supra, & Rota dec. 791. n. 11. par. 1. diuersorum González, supra numero 29.

Quamuis secus sit in commendam ad utilitatem Ecclesiæ, tamen quæ potest adhibitum reuocari, ad nutumque ipse remoueri, gloss. in c. si constituerit, de accusatio. & in c. qui plures. 21. g. 1. Roma. supra, Aretin. in d. ca. si constituerit, Sarnen. & Rebuff. vbi proxime, qui tamen Rebuff. d. tit. de commendam n. 67. variat. Corra. d. c. 6. n. 5. Mandos. *d. reg. 39. qu. 3. n. 8.* & P. Greg. c. 10. num. 13. & libr. 4. tit. 26. p. 1. & ibi Gregor. glossa penult. & González supra n. 35. & 37.

In quo tamen contrarium tenet glossa in d. cap. nemo, sed Abbas in d. c. si constituerit, n. 12. sic conciliat, tamen, si commendam est facta ad tempus, non possit ante illud finitum reuocari, nec interim Beneficium conferat. intellige sine causa, tamen & sic procedat gloss. in d. c. nemo, si vero commendam est facta simpliciter, tunc possit reuocari, & ita procedat gloss. in d. ca. si constituerit.

rit, & in d. cap. si plures. Et hanc concordiam videtur tenere Franc. in d. c. nemo n. 7. vers. in eadem glossa ibidem. Gambarus supra n. 235. & Cuchus numero 15. & 47. ad fin.

56 Licet Romagus, & Sarnen. Rebuff. Corraf. & Mandos. ibi videantur velle etiam si non sit facta simpliciter, posse ante tempus reuocari, & tenuit Aret. in dict. c. si consisteret, aiunt enim, quod tunc commenda nihil aliud est, quam quoddam depositum, quod potest ad libitum deponentis reuocari, licet fuisset dictum, quod depositum, vt quoad obitum depositarij duraret. d. 1. §. si sic ff. de depositi. Quod verum videtur, & nisi vbi ante tempus fieret reuocatio commendae absque eo quod Beneficium prouideretur.

Sed adhuc manente vacante, pro quo facit, nam vt ait Mandos. reg. 32. q. 7. n. 4. commenda in fauorem Ecclesie nil aliud est, quam depositum temporaneum ad nutum reuocabile, pro vtilitate, & commodo Ecclesie factum, donec de Rectore, seu ministro perpetuo debita praecedente cognitione prouisum sit, &c.

59 Ex quo infero, & quod commenda ista causa custodiat, & administrationis ad vtilitatem Ecclesie non impedit collationem, ac prouisionem Beneficij, Sarnen. d. 9. q. 4. vers. & ideo, & sic ea durante currit tempus conferendi, seu praesentandi, &c. vt videtur tenere Lamber. d. 1. 2. p. 1. quest. 6. art. 14. ad finem, quicquid glossa in d. c. nemo, & Gambarus n. 186. & alij supra dicant.

60 Sed est dubium graue, & an vacet Beneficium per obitum commendatarij, & consequenter, an per commendam expiret reservatio? in quo parte affirmatiuam tenent Rota dec. 7. de elect. in antiquis alias 244. & dec. 1. de Praeb. in antiquior. Corraf. d. c. 6. num. 7. Gambarus supra n. 53. & videntur tenere Sarnen. de infirmis q. 13. in fine & de triennali q. 5. & Rebuff. de pacificis. t. n. 58. alias 44. & Domin. in d. c. nemo. n. 7. tenet reservationem expirare per commendam, quando Papa reservauit Beneficium prouisioni suae, non collationi, & Cuchus supra n. 11. 25. 26. & 27. ait reservationem a Summo Pontifice factam non minus extinguatur, si Beneficium reservatum alicui perpetuo commendaret, quam si titulo tenus cõtulerit, quamuis nu. segg. secus dicat, vbi ad tempus certum commendasset, aut etiam ad vitam, quia commendatio ad vitam non censetur perpetua ad hunc effectum, sed illa tantum, quae ad incertum tempus sit facta, sed quicquid ipse dicat, commenda & ad vitam perpetua dicitur absolute, imo ista est magis perpetua, &c.

Sed contrarium, scilicet quod non vacet per obitum commendatarij, etiam perpetui, sed vacet sicut prius, & commenda cessante, & consequenter commenda non extinguatur, seu expiret reservatio, tenet Rom. d. consil. 350. vbi Horatius Mandos. Glossator reg. 9. ad fin. Cassadorus dec. 30. & 32. n. 2. super reg. & 2. de vniombus n. 12. & 5. de priuilegiis. Mohed. de consil. 16. de possess. & 4. de Praeb. Puteus dec. 25. n. 6. lib. 1. vt dicitur Rotam semper tenuisse, quod siue commenda sit perpetua, siue temporalis, semper cessante commenda Beneficium dicitur vacare, vt prius, & ita Cancellariam, & Cameram seruare, quicquid senserit Sarnen. d. 9. q. 5. de triennali circa fin. Caputaquen. dec. 144. p. 1. vbi dicitur ita seruare Rotam, & Cota dec. 120. in Miscell. manuscriptis, Gigas consil. 4. d. n. 14. & 10. n. 1. & 7. Lamber. d. art. 14. Simoneta de reservationibus q. 9. qui etiam dicit ita tenere Cancellariam, &

ibi Granutius in additione, Nau. in Manuali c. 25. n. 126. & de oratione Miscell. 60. n. 10. & consil. 1. de consil. n. 39. & consil. 28. de Praeb. qui dicit ita stilum Romanae Curiae hodiernum palam seruire P. Greg. c. 24. n. 8. & Flam. Par. de resign. lib. 2. quest. 19. numer. 13. & hanc opinionem dicit veriorum in puncto iuris, quam curiales tenent, & in patria obedientiae fixo teneret pede, licet Galli contra, Probus in dict. cap. nemo. num. 3. & particulariter num. 12. & 31. & nouissime posthac Gonzalez gloss. 5. §. octauo a numero 48.

Idem tenet Aeneas de Falconibus. de reserv. qu. 3. principali, num. 11. & 5. quest. 6. nisi vbi Papa reseruaret aliquod Beneficium in fauorem certae personae, nam isto casu, si istud Beneficium vacans commendaret tali reservatio credit reservationem extinctam, tum propter odium reservationis talis, tum quia Papa satisfecit intentioni suae, quae fuit, vt illi prouideret, vt iam prouidit per commendam ad eius vitam, & ita ait esse intelligendam, Rota dict. dec. 1. de Praeb. in antiquior. si bene aduertatur.

Quae limitatio non placet, & nam sicut in isto casu Beneficium maneret affectum propter appositionem manus Papae, si iste reservatio ante collationem sibi factam decederet, ita etiam si sibi commendaretur, quia cessante commenda vacat vt prius, &c.

Idem etiam videtur tenere Sarnen. in reg. de triennali. risimili. questio. 4. vbi dicit istam opinionem esse in Curia vulgarem apud omnes, praesertim abbreviatores, & clare id tenet in reg. de triennali, q. 30. vers. 4. limitatur, vbi docet per prouisionem factam a Papa per viam commendae non expirare reservationem, quamuis per solam collationem Papae acceptatam etiam absque possessione expiret, vt dictum est supra, c. 2. n. 2.

Imo per commendam factam, a Papa, siue ad vitam, siue ad tempus, ex quo semel manum appositum super beneficio, manet affectum ita, vt, licet alias non fuisset reservatum, Ordinarius non possit de illo se intromittere commenda cessante, donec Papa plene, & perfecte prouideat, argum. cap. vt nostrum de appellat. ita Roman. dict. consil. 350. & Bertrand. consil. 235. vol. 3. Pauinus de offic. & potestat. capituli, 3. q. 2. p. n. 11. Sarnen. d. quest. 13. de infirmis, & 4. de publicandis, Rebuff. in praxi tit. de reservatio. num. 31. Probus supra num. 4. & 32. Corraf. d. c. 6. n. 11. Simoneta dict. quest. 59. num. 7. & in fine, & ibi Granutius Mandos. d. reg. 32. q. 7. numer. 17. & reg. 19. q. 10. num. 3. P. Gregorius supra, & Flam. Paris. libr. 12. q. 5. numer. 34. Cassad. dec. 32. super regulis n. 5. & dec. 5. de priuilegiis. num. 7. Crescen. dec. 4. & 6. de praeb. Puteus 158. lib. 1. & Mohed. 9. de Praeb. & tenet Aeneas de Falcon dict. tract. de reserv. prelude. 3. tit. 4. & d. q. 3. n. 11. quid. 69. n. 11. testatur ita vidisse determinatum in Rota per tres sententias conformes, quod beneficia commendata ad vitam nullus dat, nec de ipsis disponit, nisi Papa, donec sit talibus plene prouisum per notata in cap. si eo tempore, de elect. in 6. & ita sine contradictione seruare Curiam, &c. Quamuis in casu relato & supra n. 65. sentit non manere affectum Beneficium, sed male, vt ibi dixi.

Et quamuis apud Gallos id non seruatur, vt per 70. Probum in d. cap. nemo n. 32. & in c. praesenti. de officio legati. n. 41. Rebuff. d. tit. de observatio. n. 31. & de commendat. n. 59. & Corraf. d. c. 6. ad finem, & 2. p. c. 1. n. 16. & nouissime ita docet Gonzalez. d. glossa 5. §. 8. n. 61. & gloss. 52. n. 11.

De Coadiutoria

SUMMARI.

Vnde Rota reprobat *consilium* Socini 32. quod refert, & sequitur Corraf. d. c. 6. m. 7. versic. *sub gratia ad Beneficia includetur*, ut per Moheda, *dist. dec. 9. de Prob. Sarnen. d. questione 13. de infirmis*, & Simoneta *questio. 41.*

Nam beneficia reseruata generaliter, aut specialiter, seu quocumque modo affecta, non cadebant sub expectatiua, Roman. *consil. 260.* & ibi late Horatius Mandos. *littera A.* plures referens, & *consil. 342. n. 2.* & ibi etiam Mandos. *littera C.* Encas 4. q. effectum 38 & 40.

Et quod dicitur de commendâ, idem dicendum est de vnione ad vitam, si vt ea dissoluta Beneficium vacet, vt prius, & duret reseruatio, seu affectio antiqua, Encas d. 5. 7. *principali. q. 21.* Cassad. *dec. 2. de vnionibus & 5. de priuilegiis. n. 16.* & *tertia de iudic. num. 3.* Caputaquen. *dec. 345. p. 3.* Rota *dec. 39. l. 1. p. 3. diuersorum in impressio.* & Puteus *decisio. 49. de priuilegiis. Cota 395. in manuscrip.* & fuit resolutum in causa Bononien. Parochialis 3. Iulij 1559. coram D. Fabio, vt per Chisanen. *dec. 64. in manuscrip.* & Flam. *Par. lib. 2. q. 19. n. 13.* quamuis contrarium teneat Cancellaria, & cum ea Gambarus *lib. 5. Rubr. 1. quest. 1. ex nu. 128.* sed sententia Rotæ magis conformis S. Concilio Trid. & declarationibus Sanctæ Congregationis, ex quibus apparet per vnionem ad vitam non extingui titulum, vt in declaratione adducta, 3. p. n. 2. n. 509. & aliis, de quibus vltima p. c. 2. à n. 38. & post hæc tenet Gonzalez *gloss. 5. §. 7. à n. 140.*

Et sicut commendâ, ita etiam vnio facta à Papa de Benef. vacante ad vitam inducit reseruationem, seu affectionem per appositionem manus Papæ, & aut ea dissoluta Ordinarius providere non possit, & si alias non esset reseruatum Beneficium, Crescent. *decisione secunda de Parochi.* & Anast. Germon de *indultis Cardinalium*, §. quæ extra, n. 20. Gonzalez *dist. 5. septimo numero 145.* & glossa quinquagesima secunda n. 12.

Vnio tamen facta ad vitam de Benef. ita collatio, & pleno non inducit reseruationem, seu affectionem, Crescent. & Germon. *ibi* licet secus sit in commendâ, idem Crescent. *dist. decisione quarta de prob.*

Ratio differentiarum est, quia per impetrationem commendæ censetur renuntiatum titulo & collationi, & fit mutatio de collatione in commendam, Roman. *dist. consil. 350. num. 13.* vnio vero de Benef. obtento nihil aliud est, quam quædam paliata dispensatio, vt cum alio, cui vnitur, possit retineri, Crescent. *dist. dec. 2. de Parochi.* & Puteus *dec. 246. lib. 1. Cassad. d. dec. 3. de iudiciis numero tertio & decisione 33. super regula numero quinto.*

Et de hac materia commendæ qui voluerit plura videre, vltra Pavinum, Sarnen. Rebuff. *dist. tit. de commendâ*, & de pacificis à num. 47. alias § 6. Corraf. Mandos. & Hoiedam supra citatos, videat Rubeum in *tract. de commendâ*, quem tamen ego non inueni, Gambar. d. l. 4. rub. de potestate Legati in commendando Beneficia. Cuchus l. 3. tit. 6. de commendatariis. 4. P. Greg. Tolos. l. 18. *synagmatis*, c. 38. & de Benef. c. 10. n. 13. Zechus de Benef. & pensio. c. 7. & aliqua per Thom. Campegium in *tract. de commendâ Beneficio.* & nouissime Gonzalez. d. glo. §. 5. 8.

Solet Ecclesiis, & Beneficiis provideri de coadiutore, & aliquando cum futura successione, n. 1.

Coadiutoria est duplex, quædam temporalis, & renouabilis, altera perpetua, & irrenouabilis, & cum futura successione, n. 2.

De materia Coadiutoria, qui sint videndi, n. 3.

Coadiutoria temporalis, & renouabilis est, cum Ecclesie Rectori, qui senio morbo impeditus est ministrare, datur coadiutor, qui pro eo ministret, numero quarto.

Tunc clericus suo non est priuandus Beneficio, numer. 5. nec obstat caput tua nos. de clerico egrotan. numero sexto.

Ex concilio Trident. Episcopi etiam tanquam sedis Apostolicæ delegati illiteratis, & impeditis Parochialium Rectoribus coadiutores aut Vicarios deputare possunt, appellatione, & exemptione remota, num. 7.

Quæ deputatio ex sententia S. Cong. ad eum spectat, qui potest instituere concursus, n. 8.

Deputatio coadiutoris facta ab ordinario vigore d. decreti non est attentata, etiam si sit executâ post appellationem, vt Rota resoluit, n. 9.

Per illud decretum tollitur appellatio ad effectum suspensionum, sed non deuolutionum, n. 10. & poteris interponi ad Metropolitanum non obstante, quod procedat tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, nisi quando procederet contra exemptum ex sententia S. Cong. num. 11. & 12.

Coadiutoria perpetua cum futura successione non est iuri conformis, sed stilo inuenta, & in vtraque parte odiosa, & exorbitans à iure, n. 13. cum seq. & videri deestabilem in iure ait P. Greg. n. 16.

Ordinarius non potest dare coadiutorem perpetuum, & irrenouabilem cum futura successione, n. 17. nec Legatus, n. 18.

Papa de iure potest coadiutorem cum futura successione deputare, n. 19. & 20. nec ista coadiutoria respectu Papæ non sunt contra concilium Lateranensem, n. 21.

Ista coadiutoria ante Concilium Tridentinum solebant à Papa concedi, num. 22. tamen à Concilio Trid. sunt sublata, n. 23. Sed à tempore Sixti V. concessa fuerunt, absque derogatione Concilii, n. 24.

Istud difficultatem patitur, nam in concessionibus & gratiis, contra constitutiones Conciliares requiritur spiritualis derogatio, & mentio Concilij iuxta sententiam Archidiaconi, à qua non est recedendum, quia est praxi, & stilo Curie approbata, licet contra teneat Innoc. cuius opinio in puncto iuris est valde probabilis, n. 25. cum seqq.

Respondetur Concilio Trid. non derogari propter decretum vlt. eius n. 30. cum seq. ubi ponitur resolutio Rotæ, & Motus proprius Pij V. & declaratio S. Cong. licet aliqui contra teneant, n. 26.

In concessionibus contra constitutiones aliorum Conciliorum non est necessaria derogatio in speciem, & indiuiduo constitutionis, sed sufficit dicere non obstante tali Concilio, seu constitutione talis Concilij, vt solet dici, num. 27.

Etiam generalis derogatio constitutionum Conciliarium sufficit, saltem quando procedis expressa derogatio à